

Vrije exploratie als voedingsbodemp voor alle talentontwikkeling

- Guy Stevens -

'JE KAN HET PSYCHOLOGISCHE LEERPROCES NIET STIMULEREN ZONDER EERST HET BIOLOGISCHE ASPECT ERVAN TE BEGRIJPEN'

PH.D. MONA DELAHOKE, KINDERPSYCHOLOGE

Visie & missie

- Visie ontwikkelend leren
neurologie volgen
ervaringskansen en tijd
onvervangbare jaren 0 – 6 jaar
proces kind <-> product volwassenen
- Missie
preventie <-> symptoombestrijding
leervermogen verhogen
minder leer- en gedragsproblemen
druk verlagen

DE ESSENTIE: HET VERMOGEN TOT LEREN IS GEZAKT!

➤ leervermogen

45 % natuurlijke begaafdheid

55 % ervaringskansen uit de omgeving

➤ ervaringskansen voor de breinontwikkeling 'vervagen'

zintuiglijke ervaringen

beweging

interactie

vrij & begeleid spelen (2)

Vervolg van: HET VERMOGEN TOT LEREN IS GEZAKT!

- typische kleuteractiviteiten vervagen
voorbereidend lezen

voorbereidend rekenen

voorbereidend schrijven

‘ De maatschappij verandert in een kennissamenleving waarin maakbaarheid als nieuw geloof geldt, nu religie haar invloed kwijtraakt.

De manier waarop we naar kinderen kijken, wordt daardoor beïnvloed’

Mark Mieras – Onvervangbare Jaren

WAT ZIJN DE ALGEMENE GEVOLGEN HIERVAN?

- hersenverbindingen niet of minder goed 'geboetseerd'
autostrade <-> omwegen (HB)

“Het lichaam is het voertuig van de kennis”

INPP = Instituut voor Neuro-fysiologische Psychologie

- HB leren anders
cognitief via observeren, beredeneren in de hogere hersenen
i.p.v. motorisch in de hersenstam
verbindingen hier tussen worden niet versterkt
omwegen → compensatie
babyreflexen en basis-motoriek → neuro-motorische onrijpheid
symptomen (3)

SPECIFIEKE GEVOLGEN

“use-it-or-lose-it” gebruik-het-of-verlies-het → merken we in de praktijk!

- minder zintuigelijke ervaringen → waarneming, verwerking, automatisatie
- minder beweging → idem, concentratie, lateralisatie, EF (4), stress, gezondheid, alertheid, snel denken, humeur
- minder vrij & begeleid spelen of exploreren → boek pg 76

‘Het heeft geen zin om met scholing van bepaalde vaardigheden te beginnen als het neurale systeem daar nog niet aan toe is.’

Sitskoorn, 2018

VALKUILEN VAN DE ONTWIKKELING

- babyartikelen
- beeldschermen & stilzitten (7)
- minder creatief speelgoed → EF
- te hoge prestatiedruk thuis en in de school
- geen rust en kans tot verveling

‘Het onderwijs moet uitgaan van het ontwikkelingsniveau van een 5-jarige kleuter en niet van de verwachtingen, eindtermen of normen. Als dat zo is , dan is de school kindrijp!’

Marc Litière

vervolg VALKUILEN VAN DE ONTWIKKELING

- controledrang volwassenen
 - overscholing, -bescherming, -entertainment, -planning
 - vrij spel en exploratie in gedrang

P. Gray, D. Elkind, A. Hanscom, C. Hannaford, S. Brouwer, M. Mieras en paperback Ilse Van Loy

'In de jonge kinderjaren is spelen bijna synoniem met het leven. Het komt op de tweede plaats na gevoed, beschermd en bemind worden. Het is een basis ingrediënt van fysieke, intellectuele, sociale en emotionele groei'

Ashley Montaque (Hannaford, 2005)

spel <-> instructies boek pg. 72

vrij spel en exploratie

→ compensatie in school?

We schieten in eigen voet!

- kloof neurologische ontwikkeling en aanbod instructies
= voedingsbodem voor leer- en gedragsproblemen
- illusie: ontwikkelingsproblemen oplossen met cognitieve vaardigheidstraining

**Biologisch aspect is
blinde vlek in onze
onderwijsproblematiek!**

WAT KUNNEN WE ERAAN DOEN?

- tijd geven om te rijpen
- **extra** ontwikkelingskansen → neuroplasticiteit: zie boek
= minder of geen geleide instructies, thema's, tests voor niet-schoolrijpe kinderen

'Leren is het krachtigst wanneer het gestuurd wordt door zelfinitiatie en persoonlijke motivatie.' Elkind, 2007

- kans tot **zelfsturing** → vrij en begeleid spel M. Mieras pg 22 & 24
- uitdagende omgeving → **nieuwsgierigheid** → zelf te ontdekken
- **zelfvertrouwen** stimuleren → interne beheersoriëntatie → weerbaarheid

VRIJ, BEGELEID SPEL EN EXPLORATIE = MOTOR VAN DE ONTWIKKELING

- inperking funest voor HB → opgedrongen denkstappen → ontwikkelingsachterstand

les krijgen <-> zelf mogen ontdekken

zitten luisteren <-> converseren, vraag en antwoord

Vervolg WAT KUNNEN WE ERAAN DOEN?

- netwerken groeien en hersendelen verbinden door vrije exploratie en aanbod van verschillende vormen van talent:
muziek(instrumenten), werken met de handen, techniek, sport, dans, toneel en drama, kunst, schaken, jeugdbeweging, gezelschapsspelen

‘Cognitieve ontwikkeling gaat hand in hand met neurobiologische ontwikkeling’ Mark Mieras

leervermogen en zelfbeeld stijgt

‘Men wil kinderen door instructie een rijk leeraanbod geven, maar men vergeet dat ze leren aan de hand van hun eigen creatieve spel.’ Goorhuis-Brouwer, 2011

Vervolg WAT KUNNEN WE ERAAN DOEN?

➤ **kansen tot ontwikkeling van de executieve functies door spel, exploratie en beweging**

= **dirigent of sturen van gedrag, zelfstandig denken en uitvoeren, emotioneel veilig voelen** → bringevoelige fase tussen 3 en 5 jaar

1) impulscontrole of inhibitie

vermogen prikkels uit de omgeving of van binnenuit te onderdrukken

2) werkgeheugen

vermogen aantal instructies onthouden in het kortetermijngeheugen

3) creatief probleemoplossend denken of flexibiliteit

vermogen om zich aan te passen aan een veranderende situatie

4) zich veilig voelen of emotieregulatie

vermogen om zich niet te laten overmannen door emoties

5) het plannen en organiseren

vermogen om vooruit te denken, prioriteiten stellen en beslissingen nemen

6) volgehouden aandacht of taakspanning

vermogen om met volle aandacht te blijven werken

7) taakinitiatie

vermogen om zelfstandig aan een taak te beginnen en ze goed uit te voeren

**Conclusie: geef (jonge) kinderen
, ook HB, de kans tot zelfsturing zodat
ze op hun eigen manier grip kunnen
krijgen over hun eigen (a)typische leef-
en denkwereld!**

▶ Gegevens:

Guy Stevens

*Boek: Help! Te veel kinderen vallen uit op school.
Werken aan ontwikkelend leren. € 22,50*

guystevens4356@gmail.com

www.ontwikkelend-leren.be

- pedagogische studiedagen, ouderinfoavonden, lezingen in Vlaanderen en grote delen van Nederland
- WSK-erkenning
- Freelance auteur voor PURE CHILD: www.purechild.be